

Szerkesztési iroda,
hová a lap szellemi részére vonatkozó közlemények küldendők: fő-utca 186. szám.

Kiadó hivatal:
Nagy Ferenc könyvkereskedése, hová az előfizetési pénzek, hirdetések, hirdetésdíjak és reclamatiók küldendők.

BÉKÉS

POLITIKAI ÉS VEGYES TARTALMU KÖZLÖNY.

Hirdetések felvételnek: Gyulán a kiadó hivatalban; Pesten: Lang Lipót nemzetközi hirdetési irodájában (Erzsébet tér 9. sz.) Továbbá Neumann B. (Kigyó utca 6. sz.), és Singer Sándor (3 korona utca 5. sz.) hirdetési irodájában. — **Hirdetésdíjak:** Három hasábos Garmondsor háromszori hirdetésnél 5 kr. Terjedelmes vagy többször megjelenő hirdetések kedvezőbb feltételek mellett vétetnek fel. — Kincstári illeték minden egyes beiktatásért 30 kr. — A „Nyitár”-ban a 3 hasábos Garmondsor díja 15 kr.

Megjelen

hetenként kétszer, vasárnap és csütörtökön.

Előfizetési feltételek:

Helyben házhoz hordással, vagy vidékre postán

egész évre . . . 6 frt —
fél „ . . . 3 frt —
negyed „ . . . 1 frt 50

Kéziratok nem küldetnek vissza.

Mi kellene tulajdonképen?

Az újabb időben bennünket, békésmegeieket, saját nézet-áramlat lepott meg; azaz bocsnat, nem mindnyájunkat, csak is néhányat közölünk. Gyakorlati nemzet akarunk lenni még ott is, hol pedig a célba vett törekvés minden mást, csak nem gyakorlati nézponot árul el. Szét nézünk magunk körül s azt vesszük észre, hogy jó formán semmink nincs, mit e megye mint büszkesége méltó tárgyát mutathatna fel, a mi van, az annyira szétforgácsolva és szét van szórva, hogy épen e szétszórtságánál fogva elenyészik s elveszti imponáló hatását. Szét nézünk s azt vesszük észre, hogy megyénknek nincsen egy erős központja, honnan valódi tudományosság, műveltség és haladás sugarai lövellve ki, jótékony fényt és meletet árasztanak a megye többi városai- és községeire.

A „Békés” augusztus 28-ki számában (R.) ur e közponot Csabában találja fel. Csabának jósolja egy életerős megyei központ fényes jövőjét, mint különben is oly városnak, mely a megyének nem oly excentricus középpontja mint Gyula. Ez eszme egyébiránt nem új, régibb korból veszi eredetét e mozgalom, s a legújabb időben is történt egy sikertelen kísérlet a megye középpontját a megyei törvényszék előleges áthelyezésével apránkint Csabára szivárogtatni át. És mig ez ment, hogy ugy szóljunk, mintegy magától mig Csabának mint a megye leendő középpontjának akadtak szószólói, addig Gyula hallgatott, érezte, hogy Csabának van felette egy ei nem vitázható előnye, s ez előny nyomasztó hatása alatt várta, hogy mikor fog megfosztatni azon előnyöktől, melyekkel még jelenleg, mint a megye középpontja bir. — Ma már azonban Gyula érdekében is merünk emelni szót, mert ez előnye Csabának már megszűnt.

Több 15 évnél, hogy Csaba a világgali könnyebb közlekedés előnyében részesül; kibirta-e zsákmányolni ezen előnyt oly mérvben, mint azt kizsákmányolható vala s okvetlenül megvárható, hogy kizsákmányolja, ha a megyei középpont irányadó szerepére hivatást érte magában; — emelkedett-e különösen ipara s a lendület melyet kereskedelme nyert, valjon áll egyébből, mint néhány üzletember megtelepedéséből, kik jó termés idején exportját közvetítik. Szaporodott-e azon jóra való elem, mely más nagyobb városokban a tőkepenzések és iparosokból álló bourgeois-t képezi; vagy pedig ott áll hol állott t. i., hogy lakosságát egy különben tiszteletré méltó, de számra nézve s különösen a lakosság-hoz viszonyított számra nézve, csak nem elenyészőleg csekély értelmiség s e mellett csak nem kizárólag földmiveléssel foglalkozó nagy tömeg alkotja.

Mennyivel másképp áll ez Gyulán. Nem is említvén az értelmiségi s más egyéb osztályok sokkal kedvezőbb arányát, Gyulának igen erős iparos és kereskedői osztálya van, mely mintegy közbeékelte jótékony elem szerepel, melyre támaszkodni lehet; ipara, kereskedelme fejlettebb, egyes árucikkeivel messzi kereskedik s általában több úgy köz- mint magán-comfort tünik fel a vizsgáló előtt már első tekintetre. — Mitután pedig egy életerős megyei központul szolgáló városban kell, hogy mindezen elemek fellelhetők legyenek, egyszerűen következik, hogy Csabán ez elemeket még előbb teremteni kell, melyek Gyulán már megvannak, s hogy ennél fogva Csaba nagyobb fáradtsággal lenne a megye életerős központjává átalakítható, mint Gyula.

Még egyet s ez a legfőbb érv. — A magyar ember lelkén, ha hazája fővárosába megy, egy gondolat rágódik akarata ellenére, mely természetesen kifolyása azon helyzetnek, hogy nem látja, hogy hazája fővárosában van, csak is tudja, hogy ott jár. Miért igyekezzünk mi megyénk nézve hasonlót érni el, mert jegyezzük meg, hogy olyannak fogja gondolni a nálunk megforduló idegen a megyét, a milyennek annak központját találja, s csak azon megyét fogja kiválólag magyarnak tekinteni, melynek legalább középpontjában az ad jon i sten re — fogadj istennel felelnék. — Csaba városa derék népe jóra való hazafias értelmiségének befolyása és vezetése alatt na velünk érez és velünk gondolkodik; valjon megtartja-e befolyását, s meddig ezen hazafias elem, a nép minden rétegeire; valjon nem akad-e itt is, ki más irányt igyekszik tüzni ez érzelmeknek, nem fog-e itt is a szerencsétlen politikai párttusa oly elemeket hozni felszínre, melyeknek győzelmére csak aggódva kellene gondolnunk s nem fogna-e könnyen megtörténhetni, hogy e diadalmas elem ezt mondaná: mi eddig ve leték éreztünk és gondolkoztunk, most rajtunk a sor, ti éreztetek és gondolkoztatok mi velünk.

Mi kellene tehát ha volna! — Igen is egy erős megyei középpont, de tekintetbe véve Gyula historiai jogait, a dolog oeconomicus oldalát s minden egyéb körülményeket: Gyulán és nem Csabán.

A városok rendezéséhez. A hivatalos lap vasárnapi számában a belügyminister következő rendelkezését olvassuk: „A köztörvényhatóságok rendezéséről szóló 1870. XLII. t. c. végrehajtásának ideje a városokra nézve is bekövetkező, hogy e város közönsége a főbbi törvény 91. §-ában tüzetesen körvonalozott tervezetek kidolgozásával megbízandó küldöttséget kirendelhesse, a törvény által reám ruházott jognál fogva a városi közgyűlés megtartására folyó évi sept. havát, zárhatáridőül pedig ugyan e hó 30-kát olyképp tűzöm ki, hogy

e hó folyamában, a főnemlített közgyűlés törvényhatóságot képező minden város közönsége részéről okvetlenül megtartassék. E végből e város főispánját a közgyűlésnek ezen zárhatáridőben, egy általa meghatározandó napra egybehívása és megtartása iránt kellőleg utasítottam. A törvénynek a rendezésre vonatkozó határozott intézkedése minden bővebb utmutatást fölöslegessé terén, midőn a város közönségét főbbi intézkedéseiről szükséges tudomás végett értesiteném, részemről azon reménynek adok kifejezést, hogy a város közönsége áthatva az átalakulás e nagy művének fontosságától, a város rendezésére nézve oly tervezetet fog kidolgozni és jóváhagyás végett hozzám mielőbb fölterjeszteni, mely a jó és gyors közigazgatás biztosítása mellett az ország, illetőleg az adózó polgárok anyagi érdekeinek megóvása iránti jogosult kívánalomnak is megfelelend.

A gróf Szapáry Gyula államtitkár lemondásáról szóló hír megvalósult. A sept. 3. hivatalos lapban olvasható „állásától fölmentése saját kérélmé folytán, eddigi buzgó és sikeres működésének teljes elismerése mellett.”

A belügyminister elnöklése alatt működő bizottság legközelebb Baranya, Zólyom, Sáros és Trencsén megyék szervezési munkálatát tárgyalta, s azokat némely határozatok kivételével helybenhagyta.

Franciaországi események.

A franciaországi helyzetet oly sokáig függőben tartott kérdés végre a september 1-sői nemzetgyűlésben meg lett oldva, Thiers a franciaköztársaság elnökének 480 szavazattal 93 ellenében megválasztott, és ez alkalomból már többrendbeli szerencsekívánatot kapott az államok külügyeitől, az eredmény a vidéken is nagy meglepéssel fogadtatott s Thiershez az ország minden részéből érkeztek a szerencse kívánatok. Thiers, ennek folytán mint a köztársaság elnöke első üzenetében megköszöni a nemzetgyűlés bizalmát, és áldozatkészéget, igéri az ország érdekeinek megóvását és erőse tételét. Az ostromállapot megszűntetését illető sürgősség visszautasított, miután a kormány ellene nyilatkozott. — Egy rendelettel Dufaure a minister tanács alelnökévé nevezetik ki, Larcy pedig visszavette lemondását Thiersnek september 2-ről kelt következő irata folytán: „Én az ön lemondását nem mint véglegest fogadtam el, és valóban nem is fogadom el. Kérem tehát önt vegye vissza lemondását, mert az ön helye jelenség marad egy oly kormányban, mely a maga kebelében folyvást egyesíteni törekedett minden mérsékelt vélemény képviselőt s a mely soha sem szűnt meg védelmezni a nagy társadalmi elveket, a melyekért mi, ön és én oly sokáig együtt harcoltunk. Általános helyeselni fogják, ha ön a jelenlegi viszonyok közt nem válik meg tölem, és ekkép újabb bizonyítékát adandja a conservatív és szabadelvű eszméhez való ragaszkodásnak.” A nemzetgyűlés kebelében csillapodnak a kedélyek a jobboldal is kezd magát beletalálni a dolgok új fordulatába s közlőnyek minden hozzátétel nélkül közlik a hírt, hogy

Aumale határozottan visszautasította, miszerint személye az állami ügyek vezetésével érintésbe hozassék.

A versaillesi harmadik haditörvényszék szombaton este hirdette ki ítéletét a tízenhét communista vádlott perében. Halálra ítéltettek: Ferré és Lullier, élethossziglani kényszermunkára: Urbain és Trinquet; valamely erődített helyre való deportációra: Assy, Billioray, Champy, Régère, Paschal Grousset, Verdure és Ferrat; egyszerű deportációra: Jourde és Rastoul; hat havi fogságra és ötszáz frank pénzbírságra: Courbet; három havi fogságra: Clement; felmentettek: Descamps és Ulysse Parent.

Külföld.

Francaiország új fővárosa ezentúl Versailles lesz. A bizottság, melyhez Ravinel képviselőnek idevágó javaslata utasított, elkészült jelentésével a szóba levő indítvány elfogadását ajánlja.

A római zárdajavak iránt az olasz kormány megállapodásra jutott. A ministertanács többsége elhatározá, hogy az egyházi szerzetesrendek eltörlése Rómára és ennek hat kerületére nem terjesztetik ki. — A pápa egészségi állapotát javulónak mondják.

Oroszországban a cár jelenlétében több nagy katonai gyakorlat volt. A kudsai felkelés a szultán elfogatásával és a főváros megszállásával ért véget. — A cár egy ukáza meghagyja, hogy az iskolákban a német nyelv oktatása a francia fölé helyeztessék.

Az albániai felkelés még nem ért véget s a újabb ütközések várhatók. A montenegróbelieknek meg van tiltva, hogy fegyveresen átlépjék a határt. Egy cattarói sürgöny szerint Gorcsakoff táviratilag felszólította a montenegrói fejedelmet, hogy a semlegességet szigorúan tartsa meg.

A romániai kamrák szept. 27-ére hivattak egybe rendkívüli ülészakra, melynek tárgya a vaspálya kérdésben hozott határozat módosítása. — A bukaresti titkos központi egylet a bolgárokhoz felhívást intézett, melyben fegyverfogásra szólítja fel.

New-York, aug. 31. St. Thomason földrégés és vihar volt, melynek következtében minden házkárt szenvedett és mintegy 100 szétromboltatott; 150 egyén részben meghalt, részben megsebesült.

Legujabbak.

Rustsuk, september 4. A romániában levő bolgár központi bizottság a népet felszólítja a szultán ellen fegyvert fogni.

Brünn, sept. 3. A csehek a helytartó tiszteletere fáklásmenetet akartak rendezni, azonban Thun minden tüntetés kikerülése végett elutasított.

Bécs, september 4. A császár 5-én délután utazott Salzburgba, hova Beust gr. kedden, Hohenwart és Andrásy szerdán reggel érkezendének.

London, sept. 4. A királyné gyengélkedik. — Dublinban tegnap a Phoenixparkban tartott meeting alkalmával, a rendbiztosokkal összeütközésre került a dolog, miközben 50 rendőr megsebesített; sok elfogatás történt.

Levelezés.

Endrőd aug. 29.

Tekintetes szerkesztő ur! Azon meggyőződésben voltam, hogy második levelem, megjegyzésére elegendő bizonyíték fog lenni; de ez nem így történt, minek következtében bátorkodtam felvenni tollamat és az általam befejezettnek jelentett polemiamat tovább folytatni. A második levelemre t. szerkesztő urnak tett megjegyzése, hol az 1868-ik évi 38-ik t. c. 45 §-át említi, ide nem alkalmazható, miért? mivel Endrődön az izraelita tanköteles gyermekek száma nem csak, hogy meg nincs a törvény kívánalma szerint, hanem azt fölül is mulja, mi bármikor kitünik az illető felekezet anya-

könyvéből. — Továbbá az itteni bel- és kültanács négy szavazat ellenében az átalakítást elhatározta, mely határozata tudtommal visszavonva még nincs és ha netalán e határozat visszavonatnék részéről, akkor az izraelita hitközség — ha felekezeti iskolát nem volna képes fölláztatni — követelni fogja a törvény szerint igazságos aránybani kielégítést, vagy is más szóval alkalmazni fogja az idézett t. c. 44 §-át.

Egyébiránt maradok t. szerkesztő urnak aláza-
tos szolgálja

Klausz Lázár.

Miután az Endrődön f. é. aug. 6-án megtartott népszavazás a körül forgott, hogy a fenálló felek iskolát hajlandó-e a kath. lakosság közös iskolává átalakítani, s a nagy többség nemmel válaszolt: tehát azt neheztelni s az iskola átalakításának kérdését forcirozni, részünkről sem méltányosnak, sem szabadelvűnek nem tartjuk, s pedig annál kevésbé, mert nem ismerünk törvényt, mely az ilyen átalakítást rendelné. És ha Endrődön a törvénykivánta harminc más hitfelekezetbeli tanköteles gyermek csakugyan van, — akkor e gyermekek szülei a többször idézett 44-ik § szerint a közös iskola felállítását szorgalmazhatják s nincs okunk hinni, hogy az iskolatanács e törvényes kérelem teljesítését megtagadja.

Egyébiránt a vitát most már befejezettek nyilvánítjuk, megjegyezvén még, hogy K. L. úr fentebbi levelének nagy részét azért valánk kénytelenek mellőzni, mivel az sem volt tárgyilagos, s így a fennforgó kérdés megvilágítására sem lett volna alkalmas. Szerk.

Ujdonságok.

— **Az egyesült Körösök** átmetszési munkálatainak biztosítására a körös-berettyóvölgyi közp. igazgató választmány elnöke által három ízben kitűzött ajánlati tárgyalás eredményre nem vezetvén, a m. kir. közmunka- és közlekedési-minister ur elrendelte, hogy ezen munkálatok az állam saját kezelése alatt hajtassanak végre, s azoknak kivitelével teljhatalmu kormánybiztosi minőségben báró Wenckheim László urat bízta meg.

— **A Gyulán székelő** békésmegyei takarékpénztár a Batthyány-émlékre, a már ez előtt adott 100 frton kívül, most újabban ötven forintot adományozott.

— **A gyoma-endrödi** gözmalom részvénytársulat aipaszabályait, a földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi m. kir. minister ur 9371. szám alatt a törvényes bemutatási záradékkal ellátta.

— **A mult vasárnapi** országos vásárnak egy emberélet is esett áldozatul. Ugyanis egy feketegyarnati ember ökrös szekerekkel haladván a vásár közepette, ökrei megvadulnak s utjokat akarván állani, legázoltatott és agyontiportatott.

— **Az alföld-flumei** vasut nagyváradi csabai részvonala — egy értesülünk — e hó 12-én fog ünnepélyesen a közforgalomnak átadatni. A városi előjáróság már hivatalosan is értesítve van a megnyitásról, mely alkalomra ugyancsak az előjáróság által fényes bankett fog rendeztetni.

— **A közelebbi** országos vásár alatt egy közhonvéd lopáson kapatván, a megyei csendbiztos által elfogatott s a városházánál levő börtönbe záratott. A dolog este történnén, az előjáró csendbiztosnak nem volt ideje a zászlóaljparancsnokságot az elfogatóról értesíteni s így ezt másnap reggelre halasztotta. Némely gyalog honvédtiszt azonban még este értesülvén az esetről, kapja magát és a városházára menvén, a börtön kulcsait magánál őrző hajdut fölkeresi s ezt a delinquens azonnali szabadonbocsájtására kényszeríti. Igaz ugyan, hogy a zászlóaljparancsnok ur másnap a szabadon eresztett embert — egyenruhájától megfosztva — a polg. hatóságnak kiszolgáltatta, de azért a honvédtiszt urak által elkövetett önkényes erőszakosság oly komoly megróvás alá eső tény marad, melynek megtorlása, hisszük, nem fog elmaradni.

— **Lapsus.** Lapunk 70-ik számában foglalt gazdasági cikknek (Debreceen gazd. tanintézetei) alól-

ról számított harmadik sorában 33 frt helyett 33 ezer forint olvasandó.

— **A helybeli kasinó** választmánya által tárgyalt honvédzászló szentelés ügyében e hó 4-én újból választmányi ülés tartatott, mely alkalommal határozatba ment, hogy a kérdéses ügy egy közelebb tartandó rendkívüli közgyűlés elé terjesztetik végeldöntés végett.

— **Ezzel kapcsolatban** felemlítjük, hogy a folyó sept. 24-én megtartandó honvédzászló szentelés ünnepélyére a meghívók a zászlóalj parancsnokság által már szétküldettek, az ünnepély sorrende pedig szintén megállapított. E sorrend a következő:

September hó 23-ára.

1. A vendégeknek megérkezése és elszállásolása.
2. 9 órakor este honvéd takarodó zenével.

September 24-én.

3. Reggeli 5 órakor honvéd viradó zenével.
4. 9 órakor hivatalos bemutatása és tisztelgése a zászlóalj összes tisztikarának a zászló-anyánál.
5. 10 órakor a zászló szentelési szertartás a rom. kath. templomban.
6. 1 órakor a tisztikar s a legénység részéről busu tisztelgés, köszönet kifejezés a zászló-anyánál.
7. 2 órakor diszebed a „Magyar királyhoz“ címzett vendéglőben, melyhez külön meghívójegyek szolgálnak.

8. Ugyanekkor legénységi lakoma.
9. Esti 8 órakor zártkörű táncestély a városháza nagytermében, melyhez a belépti jegyek Főnagyszék Károly és Keller Imre ügyvéd uraknál, s a zászlóalj parancsnokságnál, a táncvigalom napján pedig Ferentzy Alajos kereskedő urnál Gyulán díj nélkül kaphatók.

A t. c. vendégek részére szállásjegyek Gyula város előjáróságánál állnak rendelkezésre.

+ **Ugyancsak a zászlószentelés** ünnepélyének emelése czéljából a polgári kör — mint halljuk — holnap tartandó gyűlést, s reméljük, hogy eredménye a nevezett kör jó nevének meg fog felelni.

+ **A Daimel házról** — a főutcán — már tettünk említést, hogy mily siralmas állapotban van, s fel is szólítottuk akkor azokat, kikhez az ily dolgok tartoznak. Felszólalásunknak lett is aztán annyi eredménye, hogy a háznak az eddig üresen állott szobájába beköltöztek, látván a rendőrség gyors, erélyes és lelkiismeretes működését. E ház úgy áll, hogy minden pillanatban összedőlhet, s most már, mert laknak is benne, ki áll jól, hogy ember élet nem esik áldozatul! Tegyenek önök valamit ez ügyben, ha nem kötelesség, legalább emberbaráti szeretet s lelkiismeretből.

— **Follinus szintársulata** a mult szombati és vasárnapi előadásokkal befejezte itteni működését. A társulat a napokban véglegesen Aradra tér vissza.

Felhívás.

A „b-gyulai torna- és tűzoltóegylet“ mindazon tagjai, kik tagsági díjait a mult évről valamint a f. év első feléről még meg nem fizették, felhivatnak, hogy kötelezettségeiknek e hó 20-ig annyival inkább eleget tegyenek, minthogy azontul kénytelen leend az alolirt választmány az illető hátralékosok nevét e lap hasábjain nyilvánosságra hozni.

Az egyleti választmány.

(Beküldetett.) A napokban a fogyasztási hivataltól a felügyelő és egy esküdt borkutatás végett bizonyos gyanúsított helyre kiküldetett, a csempészett bor a helyszínén nem találtatván. Az esküdt úr azalatt, míg a felügyelő a pincében kutatott, a gyanúsított egyénnek azt a bölc tanácsot adta, hogy jogában állana a felügyelőt a pincébe zární és ott jól elverni. Hanem szerencséjére a szegény felügyelőnek, a házigazda nem fogadta szavát a bölc esküdt urnak s így menekült az utlegettől. Esküdt uram azonban — s ez a dolog

java — ily szép módon teljesített küldetéséért a diurnumot azonnal követelte és — azon nyugodt öntudattal, hogy küldetésének jól meg felelt — zselbre is tette.

Vegyesek.

— **Kock Pál**, az ismert francia regényíró aug. 31. meghalt Párisban. — A francia nemzet legnépszerűbb írói egyikét veszté benne, az egész világ pedig egy igen kedélyes mulattatót, ki bár a legvastagabb realitással szokott festeni regényeiben, az erkölctelenséget sohase papolta s há valamiről, egy bizonyára az ő működéséről mondhatjuk el, hogy jobb volt hírenél. Hetvennyolc éves lett s egyetlen fia maradt, a ki azonban bár szinte atyja genréjében ír, nem örökölte tollát.

— **Nyári Pál** hagyatékának ügye, miként az „Ellenőr“ írja, végül rendezve van. Adóssága nem volt több, mint a mennyit ő maga följegyzett. Ezeknek fődözésére azonban ingó és ingatlan vagyónának elárverezéséről annyi jött be, hogy minden adósság kifizetése után még rokonai is örökölnék utána vagy 30,000 forintot. Keglevich Béla tömeggondnok buzgóságának igen sok érdeme van abban, hogy ez az ügy ily megnyugtatón és Nyári Pál emlékéhez méltón lett megoldva.

— **A magyar orvosok és természetvizsgálók** jövő évi nagygyűlése, Mehádián tartatik meg.

— **Magyarok** az antwerpi congressuson. Mint a „Hon“ egy magánlevélből értesül, a magyarok Antwerpenben, hol most nemzetközi geográfiai congressus tartatott, melyen Magyarországot Hunfalvi János és Tóth Ágoston képviselik, szívesen fogadtattak. A congressus igen érdekes volt, s különösen a régi és új földképekből berendezett kiállítás. Hunfalvi egy ülésben elnökölt is. Tóth Ágoston honvédezésnek kiállított domborművű földképei annyira feltűntek, hogy a helyrajzi osztály érmet ítelt neki.

— **A „Nyiri Közlöny“** következő sorok átvételére kéri a hazai lapokat: **Kmethy György** volt honvéd-tábornok és török basa török nemzeti dísz-egyenruhája és rendjelei, melyekről a hazában csak igen kevesen tudnak, Nyiregyházán a boldogult egyik vérrokonánál Szénffy Gyula tanár urnál vannak letéve. Az öltözet áll egy igen egyszerű felszőlő kék bojttal; egy kékszinű anyagból készült s aranynyal gazdagon átszőtt testhez álló öltönyből; egy kék és egy fehér színű, szintén széles arany oldalsujtással ellátott pantallomból; és egy értékes kardkötőből. Ezekon kívül van egy nagy- és egy kis Medschid és egy Seraphinrendjel. Ez utóbbit Kars vára védelménél kapta a vitéz tábornok. Ohajtandó volna, ha e szép emléket, vagy a nemzeti muzeum, vagy a színház, avagy főuraink valamelyike megszerezné az illető vérrokontól. Kmethy György, az egyszerű kadetből lett tábornok, egyike volt azon nagy férfiaknak, akik a magyar nevet, a művelt világ előtt tiszteltté s becsültté tévők, s aki hazájáról túl a csatornán, halálos ágyán sem feledkezett meg; nagybecsű könyvtárát a magyar akadémiának hagyományozván. E férfiú mindenestre megérdemli, hogy eme fent leirt díszöltönye és rendjelei, megmentessenek a végelmálástól és pusztulástól.

Gazdaszat, ipar és kereskedelem.

A debreceni gazdasági pótanfolyamot hallgató néptanítók kirándulása Miskolc vidékére.

Mezőgazdasággal foglalkozó országunk jólétének egyik legfőbb rúgója a gazdaszat levén, a magas kormány minden alkalmat igyekszik megragadni azon szakismereteknek a földmives nép közti terjesztésére. E célból állít az ország különböző részeiben földmivesi-iskolákat, ezért küld ki egyes vidékekre vándortanárokat s ezért nyit évenként a néptanítók számára gazdasági pótanfolyamokat.

Hogy azonban gyakorlatban is lássák a tanítók, hogy a tanfolyam alatt előadott szakismeretek különböző földtalajokon és gazdaságokban mikép foganatosítottak, azért történnek egyes vidékekre kirándulások. Ily kirándulást tettek az idén a debreceni pótanfolyamot hallgató tanítók Miskolc vidékére, melyben Deininger Imre, dr. Schvarcer Viktor, Békessy László, Lakner József tanár urak és 23 néptanító vett részt.

Az indulás aug. 24. reggel 3 órakor volt a vasuton. Hét órakor Tokajban szálltunk ki. Ez irányban haladva itt kezdődnek a hegyek a különálló, mintegy 4 ezer láb magas tokaji hegygel.

Reggeli után a szőlőszet megtekintése végett a hegyre indultunk. Horkay János ev. lelkész volt szíves felkísérni bennünket.

A hegy oldalait 4—8 öl mély vizmosta árkok barázdolják, melyek fenekén viz által lesodort 20—50 mázsás kövek hevernek. Az árkok fenekére erős trachit köves.

A hegy talaja meszes anyag; alja és közepe szőlővel van beültetve, felső része az itt-ott elszórt fák kivételével kopasz, azért is kopasz csucsnak nevezetik. Oldalait igen lejtősek. Hogy az esővíz a termő talajt le ne sodorja, azért a tulajdonosok szőlőiket lépcsősorokkal látják el.

Két órai nehéz gyaloglás után a hegyen voltunk. Innét a kilátás elragadó. A hegy tövében fekszik Tokaj. Minden oldalról rónaság terül el, melyet a Tisza és Bodrog elágazásai szeldeknek. A látható számos község befásított tanyákként tűnik fel. Bizonyos távolban nyugotra sötétlik a sátoraljai hegység.

A tokaji és a sátoraljai hegység termi a világhíres tokaji aszubort.

Az itt tenyésztett szőlő, formint faj; tenyésztése az általán elfogadott módon történik: Kora tavasszal van a megnyitás, ezt követi első kapálás, karózás, másodszeri kapálás, nyésés és harmadszeri kapálás.

A szőlő ujtás leginkább homlítás (kosarazás) és döntés által eszközöztetik, mindenkor trágyával. Azonban itt is legjobbnak bizonyult 3 éves gyökeres vesszőt ültetni.

A trágyát puttonokban hordják fel a hegyre, a mi nem kis teherrel és költséggel jár.

A tokaji aszubor készítése körülbelül ily módon megy végbe: öszel a szőlőfürtöket addig hagyják a vesszőn, míg annak nagy része meg nem aszalódik. A leszedés után az aszalt szőlőszemeket különválasztják, s ha előlegesen a lényegét ki akarják venni, azokat egy alul lyukkal ellátott hordóba teszik, ahol azok megdagadván, saját sulyuk nyomása alatt csepegni kezdenek. A lecsepegett folyadék megerjedvén, essencia nevet visel. Az essencia kivonás az aszubor rovására történik.

Mind a fent leirt módon meglopott, mind pedig a sértetlen szemek azután egy más hordóba tétetnek és gázoltatnak mindaddig, míg az egész beltartalom pépnmű anyaggá át nem változik. A pépre a körülményekhez képest több vagy kevesebb közönséges mustot öntenek és azt 8—10 óráig szüntelen kavartják. Az összevegyített folyadék 6—8 napig bántatlannal marad, mialatt a sapor a hordó fenekére ülepedik; a megtisztult must más hordóba átszűretvén, forrásnak engedtetik át. Az asszú közönséges kezelés mellett 1—1½ év múlva forr ki teljesen.

Nem minden évi szőlőtermés alkalmas asszú készítésére. Ha a szőlőszemek kanikulában nagy melegek hatása alatt a kifejlésben meg nem gátoltatnak, bizonyos fokig meg nem fonnyadnak; akkor a szőlő csak közönséges bor előállítására használható fel.

Sem tavaly nem volt, sem az idén nem lesz alkalmas a szőlő asszú készítésére.

A legjobb asszút Mád, Tolcsva és Tályá szolgáltatja.

Ebéd után megtekintettük a hegyoldalban vágott kőbányákat. Közöttük bazalt. A kőfejtés körülbelül így történik: puskapor segélyével a kőzetet szétrepesztik vagy legalább megmozgatják; a

megmozgatott darabokat csákányok és vasrudak segélyével kiemelik és a kívánalomhoz képest átalakítják. Láttuk a nagy kövek terv szerinti szétrepesztését és faragását. A legjobb kezelés Mathaidesz Gusztáv, nyiregyházi lakos bányájában észlelhető, ahol kocka burkolat kövek is készíttetnek.

Ezer darab 7 hüvelknyi szabályos kockának az ára 220 frt; kisebb nagyobb szabálytalan kockának ezre pedig 120 frt a helyszinén.

A munkások napidija 1 frtől 4 frtig váltakozik. A kötermelés állítólag elég kelendőségnek örvend.

Később a tokaji bormivelő egyesület agense, Schickedanz Ferdinand által meghivatott borpincéjének megtekintésére. A házi úr váratlan szíveslyességgel fogadta a társaságot s készséggel elmondta a borkezelés módjait. Hogy pedig a borok tulajdonairól gyakorlatilag is meggyőződjünk, kiki pohárral felfegyverkezve, sorban kóstolgtattuk a különféle jeles tokaji borokat.

A meglátogatott pince Rákóczy idejében épült; jelenleg Szirmay Ödön birtoka, kitől az egyesület haszonbérli. A benne levő bor 4—6 ezer akóra mehet. Az egyesületnek van itt még két más pincéje, melyekbe azonban az idő rövidsége miatt nem mehettünk. (Folytatása következik.)

Országos vásári tudósítás.

Gyula sept. 4. A gyulai ugynevezett kisasszony-napi vásár, mely még mult hó 28-án vette kezdetét, ma oszlott szét.

Szokás szerint a sertésvásárral indult, s végződött a belső vásárral.

Sertés, főképp pedig sovány tarlós és füves sertés, most 4000 dbbal több érkezett, mint a mult vásárra; a 12,000-ot meghaladván az összes forgalom.

Békés, Bihar, Arad, Csanád- s Temes megyék s Erdély egy pár megyéje szolgáltaták ki az összes illetőséget. — Vevők jöttek kevesen Pestről s Kőbányáról, kevesen Szegedről, többen Kecskemétről, Ceglédre, Körösről, Szolnokról, a Hajdúkerületből és a felföldről is, vevők voltak a helybeli, eleki és más vidéki hízalók és gazdák is.

A vásár elején rátartogatták általában a sertéseket s két-három vigyázatlan vevő még holmi nyájmaradványokat is 6—8 fttal drágábban vásárolt sietve össze, — mint 2—3 nap múlva olyan jószágot, vagy jobbat duszkalva vehetett volna. — Csőtörtőkön, pénteken már nagyon alászálltak az árak, s ily potom áron sem volt eladható igen sok kimaradt sertés.

Az árakat a helyszinén gondosan kitudva, következőképp jegyezem: A vásár elején egy szalontai, már kissé javított 480 dbból álló 1 és ¼ éves herélt nyáját 55 ftjával, másikat ilyen korú ugyan csak szalontait 340 dbot, de már soványat 46 frton vett meg egy kecskeméti; — ugyancsak a vásár elején 3 kisebb csapat 1 és ¼ éves, mind jó fajú uradalmi nyájak maradványát 50 ftjával vették meg helybeli és vidéki hízalók elég drágán.

A vásár közepén egy 160 dbból álló 2 éves jó fajú falkát, melyért előbb 55 ft volt többször ígérve, 50 ftjával vett meg egy megyebeli pusztai nagybirtokos és kereskedő, ugyanez egy 326 dbból álló 1 és fél éves herélt nyáját páronként csak 40 frtjával vett meg teletetésre; 100 db. 2 éves herélt nyáj 66 fton; egy másik 2 és 3 évesekből álló heréletlen öreg nyáj csak 61 ftjával; egy 3-ik 57 dbból álló 2 éves sovány falka csak 48 frtjával; egy aradmegyei moslékon javított 1 és ¼ évesekből álló 359 dbnyi nagy falka, a vásár elején a megbizottól 50 fttan alkudtatván ki, a később beérkező tulajdonostól már 54 ftjával vétetett meg egy szegedi hízaló által.

Egy 108 mind egyenlő heréltékből álló kukuricázott jó félhusu nyáját egy gyulai hízaló páronként 70 ftjával adott el; egy 220 darabból álló kötegyáni 1 és fél éves középszerű sovány falkát, egy csorvási gazda 42 ftjával vett meg; egy 85 dbból álló 1 és ¼ éves mezőgyáni tarlós, herélt falka 47 ftjával; egy 300-on felüli aradmegyei 1

és fél éves jó faju falka a vásár vége felé csak 42 ftjával kelt el kiverések engedése mellett.

Egy konopi 188 db 3, 4 és 5 éves nagy hosszú termetű s moslékon javított öreg sertésekkel álló nyájért 63 ftnál a vásár elején sem ígértek többet, s eladatlanul maradt e falka, melyért ez előtt egy évvel 75 fto szívesen leolvastak volna, a jó kukuricatermesre számítól a hizlalók.

Az 1 és 1/2 évesek közt egy 70—80 dbból álló Erdélyből Macskássyak törzsnájából való kis falka nagy figyelmet gerjesztett a gazdák közt.

Igen széles keresztcsontú, széles vállu és mély sertések voltak ezek, jó tarlós hussal. Ismertető sajátosságuk e sertéseknek az: hogy összecsapzott fehér, hosszú, göndör gyapjuk van, kivált a combjaikon, olyanforma: mint a magyar báránynak, úgy hogy meglehetne egy kis bajjal fenni is, és pokrónak használni. Hízékonyságuk is dicsértetik. — Ezért a kis falkáért 56—58 fto is többen ígér-

tek, utóbb jóval kevesebbet, — de a csehi kucek, mint tulajdonosok, 60 fton alul párját adni nem akarták és hazahajtották.

A hat és hét hónapos idei malacokból 2500 db formán érkezett. Ezek között közelmérés szerint legkitünőbb volt g. W. K. gerlai majorsági 408 db jól tartott és jó faju, egyenlő szép falkája; három vevő is volt erre a vásár folyama alatt 24 ftjával, de óhajtották volna elérni a 25 fto. Vásár után pár nappal azonban egy felföldi kereskedő csakugyan megkapta 24 ftjával. A többi kisebb malacfalkák legjava 18—20 ftjával, középszerűje 16—17 fton, a csekélyé 14—15 fton kelt páronként a faj, állapot és vételi szerencséjéhez képest. Vevők a gazdák voltak.

Egyébként 1 és 1/2 éves kisebb falkákat középszerűket 30—35 ftjával, — hitvány rosz fajukat 20—25 ftjával, sőt öreg heréltlen kocákat is 36—40 ftrjával lehetett venni, kivált a vásárvégével.

A sertésvásár most is egész héten át tartott, — míg a jó keletű vásárokon már pénteken alig sokott más lenni, mint a helybeliek.

Az ó kukurica tulságos nagy ára és mégis a hizlalásnál sikertelen volta, az új kukuricatermes silánysága, a kész hizott sertések pesti rosz áron való lassu kelete, — az új árának e vidéken nagyon laza és mégis drága volta, mind egyenkint összehatottak arra: hogy a sertésnek lassu kelete legyen nyomott árak mellett is; — és a kiállított nyájak nagyobb részének vissza kelljen hajtatnia. Ez évben a hízó disznó sok embert megharapott, azért óvakodnak tőle.

(Folytatása következik.)

Kiadó tulajdonos és felelős szerkesztő:
Hajóssy Otto.

HIRDETÉSEK.

94)

Hirdetés.

3—3

Van szerencsém a n. é. közönségnek tudomására hozni, miszerint posztó-, vászon- és divatárú üzletemet ujonan berendeztem. Nevezetesebb gyárosoknál tett nagyobb szerű bevásárlás folytán képes vagyok bárkivel is helyben versenyezni, és a legmértányosabb áron t. vevőimet kielégíteni.

Alcser János.

96)

BIENER B. B.-Csabán főtéren

3—3

ajánlja a n. é. közönség becses figyelmébe saját **fűszer-, anyag- és festék-kereskedésében létező** következő különlegességek (Specialitáten) bizományi raktárát.

Moll valódi Seidlitz pora.

Kwizda kornenburgi marhapora.

Forti általános csoda-tapasza.

Seehofer általános gyomor-balzsam.

Dr. Koch gyomor-liqueur és növény-szirup.

Dr. Faykin kárpát növény-szirup, növény-cukorkák és mell-thea.

Purgleitner emésztési cukrocskái.

Zacherl poloska irtó pora és tinkturája.

Általános fog-tinktúra.

Pagliano szirup.

Mindezen elsőrelt tárgyakat egyenesen gyártóiktól hozatom, minélfogva azon helyzetben vagyok, hogy azokat legfrissebb állapotban tarthatom raktáromban.

Továbbá ajánlom a valódi angol **Portland-Cement** meszet, veres közszen kátrányt tetők festéséhez, valódi gépkenő olajat, valódi belga szabadalmazott zsirt, lucerna magot és más ez ágba vágó cikkeket.

Végül esatorna-kövek állandó nagy raktára jutányos árak mellett.

Valódi amerikai varrógépek jótállás mellett.

Dúsan aranyozott, szép kiállítású vas sárkeresztek különféle nagyságban.

Petroleum lámpák, és azokhoz valódi amerikai szagtalan fehér petroleum.

Fegyverek, öntött vaskályhák, takarékos konyhák (Sparherde) és zománcozott edényeiket ajánlják a legolcsóbb árak mellett.

97)

3—3

Scherfeneder és Grabner

vas- és fűszer kereskedők az arany kaszához, Dessewffy-házban, a kápolna közelében.

Zsák kölcsönző intézet.

Alólirott ajánlja zsák-kölcsön-tárát legolcsóbb árak mellett.

Bővebb tudomás szereszhető Friedenstein H. termény és bizományi üzletében Gyulán Bilicz-házban.

95) 3—6

Blau Bernát.

100)

Hirdetés.

1—1

A német-oláh városban, pap utcán 745. sz. alatti ház, — melyben bolt, két szoba, konyha, kamara, padlás, istálló, kerttel ellátott udvar van, — szabad kézből f. évi Szt-Mihály naptól fogva kiadó.

Értekezhetni a bentlakó tulajdonossal.

Gyulán, Dobay János könyvnyomdája. 1871.

RIX ANTAL

ajánlja t. vevőinek és levél útján szíves megrendelésre megküldi a következő új találmányokat: **Szakálhagyma** hiteles szer, melynek használata folytán **14 nap alatt** a legteljesebb szakál vagy bajusz nő a csupasz helyen. A kezesség oly nemű, hogy siker elmaradása esetén a pénz visszaadatik.

Melusina, hiteles szer, melynek használata folytán **12 nap alatt** szeplő, májfoltok, pattanások, himlőhelyek stb. örökre elenyésznek. Egy eredeti csomag ára használati utasítással együtt 90 kr.

Izzadságpor, az alkalmatlan izzadságot a lábakról eltávolítani. Csomagja 40 kr.

Három perc alatt vakító fehérségű fogak.

Legjobb fogszűr, melytől 3 perc alatt a fekete fogak hófehéreké lesznek, s a kellemetlen szag azonnal eltávolíthatik. Egy üveg ára 25 kr.

Légyaether. Ezen szer néhány cseppjével egész raját az alkalmatlan legyeknek elpusztíthatni. Egy üveg ára 25 kr.

Dióolaj Rix A.-tól. E dióolaj, mely zöld dióhéjból sajtoltatik, minden világos hajzatot a leg-
rövidebb idő alatt sötété változtat. Egy üveg 25 kr.

Bútor-máz egy üveg ára 45 kr, elegendő egy egész szoba bútorzatára, s pótol minden fényezést. 46) 9—12

Villanyos fogkefék 45 krjával.

A fentebbi cikkek egyedül a gyártónál **RIX ANTAL** urnál, Bécs, Praterstrasse 16. kaphatók, s azok, mint tapasztalat szerint hasznosak, mindenkinek a legjobban ajánlatnak.

TÉNY AZ,

hogy egyes nők oly szerek birtokában voltak, melyek nekik az ifjuság minden külső előnyeit kölcsönzik és hogy **frisséget, szépséget s a bőr simaságát** késő korukig megőrizték. A hírneves **madame de Pompadour XV-ik Lajos udvaránál**, egy oly recept birtokában volt, mely neki előhaladott koráig veleszületett előnyeit biztosította, ezt azonban a világ előtt eltitkolni tudta. — A papirosek, melyekben a szer őriztetett, egy főnemese család birtokába jutottak, mely család tagjainak arcbor szépsége máig napig is bámulat tárgya és **dr. Rix-nak**, ki esetleg orvosi s egyéb érintkezésbe jött velök, sikerült a titokban őrzött papirok tartalmába betekinteni s ekként a **Pompadour-pastát**, a nemében legfelülmulhatlanabb szert, az egész világ előnyére felhasználni. — Ez az egyedüli gyógy- és fentartószer, melylyel a szeplők, májfoltok, kiütések s minden az arcboron előfordulható illeten bajok leggyorsabban eltávolíthatók; ezenkívül az arcbornek ifjui frisséget kölcsönöz. Sok oldalú bizonyítványok, melyek ezen pastának legjobb sikeréről tanuskodnak — nálam megtekintés végett mindenkinek nyitva állanak.

47) **Én Rix Vilma** 9—12

mindenkit óva intek, hogy a másutt hirdett Pompadour-pasta vásárlásától őrizkedjék, mert azok hamisítványok és semmiféle Pompadour-pasta sem valódi, mely nem az én kezeimből, az én lakáson vettetett. Az én Pompadour-pastám hatását soha sem téveszti el; ezen a hihetlenségig csodálatos pasta sikere minden várakozáson felüli. Az egyedüli hiteles szer. A kezesség annyira biztosítva van, hogy a siker elmaradása esetén a **pénz visszaadatik.**

Egy tégely ára 1 ftr 50 kr. o. ó.

RIX VILMA, dr. Rix özvegye, Bécs, Grosse Mohrengasse Nr. 14. 1. Stiege, Thür 62.

Köszönetiratok nem nyilváníthatnak.

99)

Hirdetmény.

1—2

Szarvas város tulajdonát képező „Sas” fogadó folyó szeptember hó 11-én délelőtti 9 órakor a város házában tartandó nyilvános árverésen, e folyó évi Sz. Mihály napjától három évre újból fog haszonbérbe adatni. A többi feltételek megtekinthetők a jegyzőségnél.

Szarvas sept. 3-án 1871.

Arnóczki András
bíró.